

INTERNATIONAL
SCIENCE REVIEWS

№3 (2) 2021

Social Sciences series

www.aiu.kz

International Science Reviews

Social Sciences series

Published since 2020

No. 3 (2) / 2021

Nur-Sultan

EDITOR-IN-CHIEF:

Doctor of Historical Sciences, Professor
Shaikhutdinov M.Y.

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF

Doctor of Jurisprudence, Professor
Amandykova S.K.

EDITORIAL BOARD:

Irsaliyev S. A.	-	Candidate of Agricultural Sciences, President AIU, (Kazakhstan)
Sarsenbay N. A.	-	Candidate of Economic Sciences, (Kazakhstan)
Somzhurek B.Zh.	-	Candidate of Historical Sciences, Professor (Kazakhstan)
Amandykova S.K.	-	Doctor of Jurisprudence, Professor (Kazakhstan)
Kazhyken M. Z.	-	Doctor of Economic Sciences, (Kazakhstan)
Toxanova A.N.	-	Doctor of Economic Sciences, (Kazakhstan)
Akhmadiyeva Zh.K.	-	Candidate of Pedagogical Sciences, Associate professor (Kazakhstan)
Laumulin M. T.	-	Doctor of Political Sciences, (Kazakhstan)
Orlova O.S.	-	Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Russia)
Jacek Zaleśny	-	Doctor of Jurisprudence, Professor (Poland)
Francisco Javier Diaz Revorio	-	Dr. hab., Professor (Spain)
László Károly Marác	-	PhD (The Netherlands)
Verbitskiy A.A.	-	Doctor of Pedagogy, Academician of the Russian Academy of Education (Russia)

Editorial address: 8, Kabanbay Batyr avenue, of.316, Nur-Sultan, Kazakhstan, 010000
Tel.: (7172) 24-18-52 (ext. 316)
E-mail: social-sciences@aiu.kz

International Science Reviews

Social Sciences series

Owner: Astana International University

Periodicity: quarterly

Circulation: 500 copies

«INTERNATIONAL SCIENCE REVIEWS»
Social Sciences Series
2021 №3

МАЗМҰНЫ

Секция
ҚҰҚЫҚ

КОНСТИТУЦИЯЛЫҚ ҚҰҚЫҚ

Тхабисимова Л.А., Арзуманова С.М.

ЖЕРГІЛІКТІ МАҢЫЗДЫ МӘСЕЛЕЛЕРДІ ШЕШУГЕ ХАЛЫҚТЫҢ ҚАТЫСУ
НЫСАНДАРЫН ЖЕТІЛДІРУ10

Валяровский Ф.И.

РЕСЕЙ ФЕДЕРАЦИЯСЫНЫҢ КОНСТИТУЦИЯСЫ ЖӘНЕ ХАЛЫҚАРАЛЫҚ
ҚҰҚЫҚ: ӨЗАРА БЫҚПАЛДАСУДЫҢ САЯСИ-ҚҰҚЫҚТЫҚ
АСПЕКТІЛЕРІ.....15

Отузян Д.А.

РЕСЕЙ ФЕДЕРАЦИЯСЫНДАҒЫ МЕМЛЕКЕТТІК ОРГАНДАР МЕН
ЖЕРГІЛІКТІ БАСҚАРУ ОРГАНДАРЫНЫҢ ӨЗАРА ҚЫЗМЕТІНІҢ НЕГІЗГІ
БАҒЫТТАРЫ МЕН МӘСЕЛЕЛЕРІ.....21

МЕМЛЕКЕТ ЖӘНЕ ҚҰҚЫҚ ТАРИХЫ

Арутюнян Р.Э

РЕВОЛЮЦИЯҒА ДЕЙІНГІ РОССИЯДА ЗЕЙНЕТАҚЫ
ҚАМТАМАСЫЗДЫҚТЫҢ ҚАЛЫПТАСУЫ ЖӘНЕ ДАМУЫ.....29

ҚЫЛМЫСТЫҚ ҚҰҚЫҚ

Акименко М.А.

ЖАСТАРДЫ ИНТЕРНЕТ АРҚЫЛЫ ТРАНСҰЛТТЫҚ ҚЫЛМЫСТЫҚ
ТОПТАРҒА РЕКРУТИНГ ЖАСАУДЫҢ МӘСЕЛЕСІ.....35

ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ҚҰҚЫҚ

Бабошина Е.В.

РЕСЕЙ ФЕДЕРАЦИЯСЫНЫҢ ЯДРОЛЫҚ ЭНЕРГИЯ САЛАСЫНДАҒЫ
ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ҚҰҚЫҚТЫҚ ЫНТЫМАҚТАСТЫҒЫ.....40

ЖАС ІЗДЕНУШІЛЕР

Жәлілханова Ы.Ш.

АЗАМАТТЫҚ-ҚҰҚЫҚТЫҚ ҚАТЫНАСТАР ЖҮЙЕСІНДЕ МЕДИЦИНАЛЫҚ
ҚЫЗМЕТТЕР КӨРСЕТУ ЖӨНІНДЕГІ
МІНДЕТТЕМЕЛЕР.....48

Абдраманова М.Р.

МЕМЛЕКЕТТІК БЮДЖЕТТІҢ АШЫҚТЫҒЫН ҚАМТАМАСЫЗ ЕТУДЕГІ
ШЕТЕЛ МЕМЛЕКЕТТЕРІНІҢ ТӘЖІРИБЕСІ.....55

Сабитова Т.А.

ӨЗГЕ ДЕ ҚЫЛМЫСТЫҚ-ҚҰҚЫҚТЫҚ ЫҚПАЛ ЕТУ ШАРАСЫ РЕТІНДЕ
КЕҢЕЙТІЛГЕН МҮЛІКТІ ТӘРКІЛЕУДІҢ ПЕРСПЕКТИВАСЫ.....63

Кенжесейтов Д.С.

КҮШТЕП ТОНАУ МЕН ҚАРАҚШЫЛЫҚТЫ АЖЫРАТУДЫҢ КЕЙБІР
МӘСЕЛЕЛЕРІ БОЙЫНША.....72

Д.А.Исмаилова

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ҚАЗІРГІ БАҚ ТІЛІНДЕГІ ҚҰНДЫЛЫҚТАР
ЖҮЙЕСІ76

**«INTERNATIONAL SCIENCE REVIEWS»
Social Sciences Series No 3**

СОДЕРЖАНИЕ

**Секция
ПРАВО**

КОНСТИТУЦИОННОЕ ПРАВО

Тхабисимова Л.А., Арзуманова С.М.

СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ ФОРМ УЧАСТИЯ НАСЕЛЕНИЯ В РЕШЕНИИ
ВОПРОСОВ МЕСТНОГО ЗНАЧЕНИЯ.....10

Валяровский Ф.И.

КОНСТИТУЦИЯ РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ И МЕЖДУНАРОДНОЕ
ПРАВО: ПОЛИТИКО-ПРАВОВЫЕ АСПЕКТЫ ВЗАИМОДЕЙСТВИЯ.....15

Отузян Д.А.

ОСНОВНЫЕ НАПРАВЛЕНИЯ И ПРОБЛЕМЫ ВЗАИМОДЕЙСТВИЯ
ОРГАНОВ ГОСУДАРСТВЕННОЙ ВЛАСТИ И ОРГАНОВ МЕСТНОГО
САМОУПРАВЛЕНИЯ В РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ.....21

ИСТОРИЯ ГОСУДАРСТВА И ПРАВА

Арутюнян Р.Э

СТАНОВЛЕНИЕ И РАЗВИТИЕ ПЕНСИОННОГО ОБЕСПЕЧЕНИЯ В
ДОРЕВОЛЮЦИОННОЙ РОССИИ.....29

УГОЛОВНОЕ ПРАВО

Акименко М.А.

К ПРОБЛЕМЕ РЕКРУТИРОВАНИЯ МОЛОДЕЖИ ЧЕРЕЗ ИНТЕРНЕТ В
ТРАНСНАЦИОНАЛЬНЫЕ ПРЕСТУПНЫЕ ГРУППИРОВКИ.....35

МЕЖДУНАРОДНОЕ ПРАВО

Бабошина Е.В.

МЕЖДУНАРОДНОЕ ПРАВОВОЕ СОТРУДНИЧЕСТВО РОССИЙСКОЙ
ФЕДЕРАЦИИ В СФЕРЕ ЯДЕРНОЙ ЭНЕРГЕТИКИ.....40

МОЛОДЫЕ УЧЕНЫЕ

Жәлілханова Ы.Ш.

ОБЯЗАТЕЛЬСТВА ПО ОКАЗАНИЮ МЕДИЦИНСКИХ УСЛУГ В СИСТЕМЕ
ГРАЖДАНСКО-ПРАВОВЫХ ОТНОШЕНИЙ.....48

Абдраманова М.Р.

ОПЫТ ЗАРУБЕЖНЫХ ГОСУДАРСТВ В ОБЕСПЕЧЕНИИ ПРОЗРАЧНОСТИ
ГОСУДАРСТВЕННОГО БЮДЖЕТА.....55

Сабитова Т.А.

ПЕРСПЕКТИВЫ РАСШИРЕННОЙ КОНФИСКАЦИИ КАК ИНОЙ МЕРЫ
УГОЛОВНО-ПРАВОВОГО ВОЗДЕЙСТВИЯ.....63

Кенжесейтов Д.С.

О НЕКОТОРЫХ ВОПРОСАХ РАЗГРАНИЧЕНИЯ НАСИЛЬСТВЕННОГО
ГРАБЕЖА И РАЗБОЯ.....72

Д.А.Исмаилова

СИСТЕМА ЦЕННОСТЕЙ В ЯЗЫКЕ СОВРЕМЕННЫХ СРЕДСТВАХ
МАССОВОЙ ИНФОРМАЦИИ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН.....76

**«INTERNATIONAL SCIENCE REVIEWS»
Social Sciences Series No 3**

**CONTENT
Section
LAW**

CONSTITUTIONAL LAW

Thabisimova L.A., Arzumanova S.M.

IMPROVING THE FORMS OF POPULATION PARTICIPATION IN SOLVING
ISSUES OF LOCAL IMPORTANCE.....10

Valyarovskiy F.I.

THE CONSTITUTION OF THE RUSSIAN FEDERATION AND
INTERNATIONAL LAW: POLITICAL AND LEGAL ASPECTS OF THE
INTERACTION.....15

Otuzyan D.A.

CURRENT TRENDS IN INTERACTION BETWEEN PUBLIC AUTHORITIES
OF THE CONSTITUENT ENTITIES OF THE RUSSIAN FEDERATION AND
LOCAL SELF-GOVERNMENT BODIES AND THE POPULATION.....21

HISTORY OF STATE AND LAW

Harutyunyan R.E.

FORMATION AND DEVELOPMENT OF PENSION PROVISION IN PRE-
REVOLUTIONARY RUSSIA.....29

CRIMINAL LAW

Akimenko M.A.

TO THE PROBLEM, YOUNG PEOPLE ARE RECRUITED VIA THE INTERNET
INTO TRANSNATIONAL CRIMINAL GROUPS.....35

INTERNATIONAL LAW

Baboshina E.V.

INTERNATIONAL LEGAL COOPERATION OF THE RUSSIAN FEDERATION
IN THE SPHERE OF NUCLEAR ENERGY.....40

YOUNG RESEARCHES

Zhalilkhanova Y.Sh.

OBLIGATIONS TO PROVIDE MEDICAL SERVICES IN THE SYSTEM OF
CIVIL LAW RELATIONS.....48

Abdramanova M.R.

THE EXPERIENCE OF FOREIGN COUNTRIES IN ENSURING
TRANSPARENCY OF THE STATE BUDGET.....55

Sabitova T.A.

PROSPECTS FOR EXPANDED CONFISCATION AS ANOTHER MEASURE OF
CRIMINAL LEGAL IMPACT.....63

Kenzheseitov D.S.

ON SOME ISSUES OF DISTINGUISHING BETWEEN VIOLENT ROBBERY
AND ROBBERY.....72

D.A.Ismailova

THE SYSTEM OF VALUES IN THE LANGUAGE OF THE MODERN MASS
MEDIA OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN_.....76

КҮШТЕП ТОНАУ МЕН ҚАРАҚШЫЛЫҚТЫ АЖЫРАТУДЫҢ КЕЙБІР МӘСЕЛЕЛЕРІ БОЙЫНША

Д.С.Кенжесейтов

ҚР Бас Прокуратурасы жанындағы құқық қорғау органдары Академиясының
магистранты, d.kenzheseitov@mail.ru

Ғылыми жетекшісі: **О.Б.Филипец** ҚР Бас Прокуратурасы жанындағы құқық қорғау
органдары Академиясының доценті

Түйін. Мақалада меншікке зорлық-зомбылық пен қарақшылық сияқты заңнамалық құрылымы ұқсас зорлық-зомбылық құрамын ажырату мәселесі талданады. Автор ұсынылған мәселені зерттеу қажеттілігінің негіздемесін осы қылмыстық қол сұғушылықты жасаған кінәлілердің әрекеттерін саралау кезінде соттардың қарама-қайшылықты ұстанымдарынан табады. Соттар "ұрлық туралы істер бойынша сот практикасы туралы" Қазақстан Республикасы Жоғарғы Сотының 2003 жылғы 11 шілдедегі басшылық қаулысының ұсынымдарында қамтылған дәл сондай дәлелдерді ұсынады. Соттардың бөтеннің мүлкін иемдену кезіндегі зорлық-зомбылық әрекеттерін бағалаудағы қарама-қайшылықтар зерттелетін меншікке зорлық-зомбылықтың заңнамалық техникасының жетілмегендігінде, сондай-ақ оларды сипаттау кезінде зорлық-зомбылықты оның қауіптілік дәрежесіне бөлуге жол берілетіндігінде көрінеді. Мақалада Автор соттардың жоғары сот органының осы ұсыныстарын түсінуінде екіұштылық тудырады және ұсынылған сот практикасы бойынша қорытынды жасайды, заңды біркелкі түсінуге және қолдануға бағытталған ұсыныстар ұсынады.

Кілт сөздер: күштеп тонау, қарақшылық, қауіпті емес зорлық-зомбылық, қауіпті зорлық-зомбылық, меншікке зорлық-зомбылық, делимитация, саралау, қауіпті әдіс, денсаулыққа зиян.

Қазіргі уақытта құқық қолдану тәжірибесінде жымқырудың және олармен сабақтас қылмыстық құқық бұзушылықтардың аражігін ажырату бойынша типтік қателер кездеседі. Талдау көрсеткендей, күштеп тонау мен қарақшылыққа байланысты әрекеттерді саралау кезінде қателіктер жиі кездеседі. Нәтижесінде іс-әрекеттің дұрыс саралануы сот үкімінің негізін құрап, одан әрі әділ жазаны қамтамасыз етеді және сот ісін жүргізу қағидаларын жүзеге асырудың шарты болады деп бекер айтылмаған.

Қазақстан Республикасы мен Ресей Федерациясының құқықтық актілеріне назар аударайық. Сонымен, Ресей Федерациясы Жоғарғы Соты Пленумының №29 «Ұрлық, тонау және қарақшылық туралы істер бойынша сот практикасы туралы» қаулысының 21-тармағында [1] осы қылмыстардың делимитациялық белгісі ретінде қолданылатын күштеп тонаудың қауіпі келтірілген. Ресей Федерациясының Қылмыстық кодексінің (бұдан әрі - РФ ҚК) 161 және 162-баптарының диспозицияларын талдау да осыны айғақтайды, мұнда заң шығарушы күштеп

тонауды қауіпті емес зорлық-зомбылықпен, ал қарақшылықты оның қауіпті нысанымен байланыстырады [2]. «Ұрлық туралы істер бойынша сот практикасы туралы» Қазақстан Республикасы Жоғарғы Сотының 2003 жылғы 11 шілдедегі №8 нормативтік қаулысының 5-тармағында жоғарыда көрсетілген құрамдардың шектеу белгілері мен тәсілін көрсетеді және қолданылған зорлық-зомбылықтың қауіптілік дәрежесіне қарай кінәлінің іс-әрекеті тонау немесе қарақшылық ретінде саралануы тиіс [3]. Тонау мен қарақшылық жасағаны үшін қылмыстық жауапкершілік Қазақстан Республикасы Қылмыстық кодексінің түрлі нормаларымен қарастырылған (ҚР ҚК 191 және 192-баптары) [4]. Қылмыстың екі құрамында да субъективті жағы тікелей ниет түріндегі кінәмен және пайдакүнемдік мақсаттың болуымен сипатталады. Қылмыстарды саралаудағы басты белгілердің бірі – объективті жағы. Сонымен, зорлық-зомбылықпен тонау кезінде оның басты ерекшелігі мен анықтаушы белгісі – оны жасау әдісі: жәбірленушінің өмірі мен денсаулығына қауіпті емес күш қолдану арқылы біреудің мүлкін ашық ұрлау. Назар аударатын тағы бір жайт – қылмыс құрамының құрылымы. «Ұрлық туралы істер бойынша сот практикасы туралы» Қазақстан Республикасы Жоғарғы Сотының 2003 жылғы нормативтік қаулысының 7-тармағына сәйкес, егер мүлік алынса және кінәлі адам оны өз қалауы бойынша пайдалануға немесе оған билік етуге нақты мүмкіндігі болса тонау деп танылады. Ал қарақшылық деп жәбірленушінің өмірі немесе денсаулығы үшін қауіпті зорлық-зомбылықпен немесе осындай зорлық-зомбылықты қолдану қатерімен байланысты мүлікті иемдену мақсатында шабуыл жасалғанын айтады.

Жоғарыда аталған негіздер, атап айтқанда, жәбірленушінің өмірі мен денсаулығына қауіп-қатерді құрамдардың арасындағы айырмашылықтың негізгі белгісі ретінде біз жасалған әрекетті қарақшылықтан күштеп тонауға қайта саралауды қамтитын әртүрлі деңгейдегі соттардың шешімдерінде де байқаймыз.

Қарақшылық жасау кезінде өмір мен денсаулыққа қауіпті күш қолдану міндетті болса, күштеп тонауда бөтеннің мүлкін ашық түрде ұрлау және зорлық іс-әрекеттер нәтижесінде жәбірленушінің денсаулығына немесе өміріне қауіпті зиянның болмауы жеткілікті.

Сонымен, мүлікті ашық ұрлау түріндегі тонау кезінде кенеттен пайда болған ниетпен күш қолдану қауіпінің болмауы - бұл бір жайт. Бірақ заңсыз қасақана әрекетті алдын - ала жоспарлаған адамдар бетперде жасап, арнайы заттар дайындаса, күзетшіні байлап, ғимаратқа заңсыз кірсе, оның өмірі мен денсаулығына қауіпті зорлық-зомбылықпен қорқытпай ұрлық жасаған жағдайда, бұл мүлдем басқа сияқты көрінеді. Жасалған қылмыстардың айырмашылығы бола тұра, біліктілігі бірдей – тонау, айырмашылық - тек зорлық-зомбылық белгісінде. Бірақ егер шабуылдаушылардың бірінде қолында пышақ болса, заң шығарушының түсіндірмесінен кейін біліктілік қарақшылыққа ауысады.

Көбінесе тәжірибе белгісіз сипаттағы зорлық-зомбылық қауімен байланысты мысалдар келтіреді [5, 97 б.].

Айта кету керек, қарақшылықтың тонаудан айырмашылығы – екіобъектілік қылмыс, онда ол бір уақытта меншік пен адам денсаулығына, тіпті өмірге қол сұғуды білдіреді. Объективті жағы өмірге және денсаулыққа қауіпті күш қолдану арқылы немесе осындай күш қолдану қауімен жасалған біреудің мүлкін ұрлау мақсатындағы белсенді әрекеттерден көрінеді. Ұрлықтың бұл түрі тек ашық болуы мүмкін, сондықтан қарақшылық зорлық-зомбылықпен ұқсайды. Зорлық-зомбылық ұрлыққа кедергі келтіретін немесе кедергі келтіруі мүмкін жәбірленушілердің қарсылығын басу құралы ретінде қызмет етеді. Егер субъект зорлық-зомбылықты басқа адамдардың еркіне әсер ету үшін емес, күтпеген жерден мүлікті олардың қолынан тартып алу үшін қолданса, онда мұндай әрекеттерді қарақшылық немесе зорлық-зомбылық деп атауға болмайды. Көптеген ғалымдардың пікірінше, бұл жағдайда мұндай әрекет ашық зорлық-зомбылықсыз ұрлық және адамның денсаулығына қарсы тиісті қылмыс жасайды [6, 59 б.].

Кейбір жағдайларда зорлық-зомбылық пен тонауды саралаудағы қателіктер уақытша немесе қысқа мерзімді еңбекке жарамсыздыққа әкелетін жеңіл дене жарақаттарының әр түрлі бағалануына байланысты.

Алайда, іс жүзінде қылмыстың осы құрамын ажырату әрдайым оңай бола бермейді, кінәлінің іс-әрекетін бағалау көбінесе құқық қорғау органының ұстанымына және жергілікті тәжірибеге байланысты болады.

Тонау мен қарақшылық кезіндегі күштеп көрсеткен зорлық-зомбылықтың салдарын анықтаған кезде, бұл қылмыстардың осы құрамын дұрыс ажырату маңызды болғанымен, зорлық-зомбылық дәрежесін белгілеу мұнымен бітпейді. «Тонау кезінде де, қарақшылық кезінде де физикалық зорлық-зомбылықты қолданудың барлық жағдайларында физикалық зорлық-зомбылықтың салдарын ғана емес, сонымен бірге істің басқа да жағдайларын, атап айтқанда, кінәлінің осы зорлық-зомбылықты қолдану кезіндегі іс-әрекетінің әдісін ескеру қажет» [7, 121-бет].

Мысалы, А., Б. және К. азаматтары қарақшылық жасағаны үшін сотталды, өйткені олар мас күйінде болған П. - ға қарақшылық шабуыл жасады. Үйдің кіреберісінде А. П. - ны соғып, ал Б. мен К. соңғысын ұра бастады. Ұру кезінде А. П. қолынан сағатты жұлып алды, ал Б. мен К. оның қалталарын тінтті. Ұрып-соғу нәтижесінде П. жеңіл дене жарақаттарын алды.

Бірінші сатыдағы сот істі қарай келіп, П.-ны ұрып-соғу оның өмірі мен денсаулығына қауіп төндірген жоқ деген тұжырымға келді және кінәлілердің әрекетін күштеп тонау деп өзгертті.

Қазақстан Республикасының Жоғарғы Соты үкімнің күшін жоя отырып, осы тармаққа өмір мен денсаулыққа қауіпті емес зорлық-зомбылық қолданылған деген

тұжырым іс материалдарына сәйкес келмейтінін дұрыс көрсетті. Сонымен қатар, Жоғарғы сот істі шешу кезінде кінәлілердің әрекеттерінің сипаты және шабуыл жасалған жағдайлар ескерілмегеніне назар аударды [8].

Іс жүзінде кінәлі ашық ұрлық кезінде психикалық зорлық-зомбылықты белгісіз көрсетсе, зорлық-зомбылықты тонаудан ажыратуға болады. «Кінәлі адам жәбірленушіні өмірінен айыру, оған қару қолданып ауыр дене жарақатын келтіру не оған өміріне немесе денсаулығына қауіпті кез келген басқа да зорлық-зомбылық қолдану туралы өз ниетін тікелей білдірмеген жағдайларда, жәбірленушінің алдында қаруды немесе оны объективті түрде алмастыратын өзге де заттарды көрсетпейді» [9, 121 б.]. Осындай жағдайларға қатысты кінәлінің іс-әрекетінде тонау немесе қарақшылық деп тану туралы мәселе былайша шешілуге тиіс. Ең алдымен, басты фактор – жәбірленушінің субъективті қабылдауы - кінәлі қолданатын қауіптің сипатын ескеру қажет. Алайда, бұл жағдайды қылмыстың көрсетілген құрамын ажыратудың жалғыз критерийі ретінде қарастыруға болмайды, өйткені жәбірленушінің субъективті бейнесі көбінесе белгілі бір нысанда немесе басқа түрде белгісіз көрсетілген қауіптің нақты мазмұнына сәйкес келмеуі мүмкін [10]. Сондықтан, мұндай жағдайларда сот заңсыз әрекеттің нақты жағдайын жан-жақты талдап, кінәлінің іс-әрекетінің объективті сипатын және іс бойынша барлық басқа нақты жағдайларды ескеруі керек және осыған сүйене отырып, кінәлінің іс-әрекетін саралау туралы мәселені шешуі керек.

Бөтеннің мүлкін иемдену кезіндегі зорлық-зомбылық қатерін қылмыскер белгісіз көрсеткен және жәбірленушілер оны өмірі мен денсаулығына қауіпті зорлық-зомбылық ретінде қабылдаған жағдайларда, алайда кінәлілердің кейінгі әрекеттерінің сипаты олардың жәбірленушілерге қатысты мұндай зорлық-зомбылық жасағысы келмегенін көрсетсе, олардың әрекеттері тонау зорлық-зомбылық ретінде қарастырылуы керек.

Құқық қолдану практикасының әдеттегі қателіктерін талдау көрсеткендей, қарақшылық кезіндегі зорлық-зомбылықтың сипаты туралы заңның нақты көрсетілуіне қарамастан, сот тәжірибесінде және осы уақытқа дейін іс-әрекеттерді зорлық-зомбылық тонау ретінде дұрыс емес саралау жағдайлары бар, олар іс жүзінде тонау емес, қарақшылық болып табылады. Осыған байланысты зорлық-зомбылықты қарау бөлігінде толықтырулар енгізу ғана емес, жиынтықтағы субъективті және объективті белгілерге назар аудару қажет деп санаймыз. Атап айтқанда, ҚР Жоғарғы Сотының күштеп тонаудан аражігін ажырату мәселелері жөніндегі түсіндірмелерін қайта қарау қажет.

Баяндалғанды ескере отырып, «Ұрлық туралы істер бойынша сот практикасы туралы» Қазақстан Республикасы Жоғарғы Сотының 2003 жылғы 11 шілдедегі №8 нормативтік қаулысына түзетулер енгізуді ұсынамыз, 21-тармақтың бесінші абзацы былайша мазмұндалсын: «Егер кінәлі көрінеу жарамсыз немесе оқталмаған қарумен не қаруды имитациялайтын затпен (тапанша макеті, ойыншық қанжар

және т. б.) қорқытса, онда кінәлінің саралау белгілері болмаған кездегі әрекеттерін істің нақты мән-жайларын ескере отырып, ҚР ҚК 192-бабының 1-бөлігінде жауаптылық көзделген қарақшылық немесе егер жәбірленуші оған жарамсыз немесе оқталмаған қарумен не қаруды имитациялаумен қауіп төніп тұрғанын түсінсе, тонау ретінде саралаған жөн».

ҚОЛДАНЫЛҒЫН ӘДЕБИЕТТЕР ТІЗІМІ

1. Постановление Пленума Верховного Суда РФ от 27.12.2002 N 29 (ред. от 29.06.2021) "О судебной практике по делам о краже, грабеже и разбое"// <http://www.consultant.ru/>
2. Уголовный кодекс Российской Федерации" от 13.06.1996 N 63-ФЗ (ред. от 01.07.2021) (с изм. и доп., вступ. в силу с 22.08.2021)// <http://www.consultant.ru/>
3. Нормативное постановление Верховного Суда Республики Казахстан от 11 июля 2003 года N 8 «О судебной практике по делам о хищениях».
4. Уголовный кодекс Республики Казахстан от 3 июля 2014 года № 226-V ЗРК.// <https://adilet.zan.kz/kaz/>
5. Гаухман Л.Д. Насилие как средство совершения преступления / Л.Д. Гаухман. - М.: Юрид. лит., 1974. - 153 с.
6. Сверчков В.В. Уголовное право. Общая и особенная части: Учеб. пособ. / 2-е изд., перераб. и доп. М.: ЮРАЙТ, 2011. - 594 с.
7. Комментарий к Уголовному Кодексу Российской Федерации/ Под ред. Ю.И. Скуратова, В.М. Лебедева. 2-е изд., изм. и доп. - М.: Издательская группа НОРМА-ИНФРА-М. 2011. – 324 с.
8. Судебный кабинет. Сайт Верховного суда Республики Казахстан.// office.sud.kz.
9. Уголовное право Российской Федерации. Особенная часть: Учебник / Под. ред. А.И. Рарога. - М.: Юрист, 2011. – 269 с.
10. Борчасвили И.Ш. Комментарий к Уголовному кодексу Республики Казахстан (Особенная часть)/ под общ.ред. Генерального Прокурора Республики Казахстан? Государственного советника юстиции 1 класса Даулбаева А.К. – Алматы: Жеті жарғы, 2015.
11. Комментарий к УК РК/ Под ред. д.ю.н, профессора И.И. Рогова, к.ю.н., профессора С.М. Рахметова. Алматы: «Норма-К», 2016.
12. Каржаубаев С.С. «О необходимости объединения понятия грабеж и разбой в Уголовном кодексе Республики Казахстан» - Астана, 2017// <https://mail.kz/ru/news/kz-news/ponyatiya-grabezh-i-razboi-nuzhno-obedinyat-v-ugolovnom-kodekse-rk#hcq=HVhVRMs>.

О НЕКОТОРЫХ ВОПРОСАХ РАЗГРАНИЧЕНИЯ НАСИЛЬСТВЕННОГО ГРАБЕЖА И РАЗБОЯ

Аннотация. В статье проанализирована проблема разграничения таких схожих по законодательной конструкции составов насильственных посягательств на собственность, как насильственный грабеж и разбой. Обоснование необходимости исследования представленной проблемы автор находит в противоречивых позициях судов при квалификации действий виновных, совершивших названные преступные посягательства. Суды представляют одни и те же аргументы, содержащиеся в рекомендациях руководящего постановления Верховного Суда Республики Казахстан от 11 июля 2003 года «О судебной практике по делам о хищениях». Противоречия в оценке судами насильственных действий при завладении чужим имуществом видится в несовершенстве законодательной техники исследуемых насильственных посягательств на собственность, а также в том, что при их описании допускается деление насилия по степени его опасности. Автор в статье приводит неоднозначность в понимании судами этих рекомендаций высшего судебного органа и делает выводы по представленной судебной практике, предлагает рекомендации, направленные на единообразное понимание и применение закона.

Ключевые слова: насильственный грабеж, разбой, неопасное насилие, опасное насилие, насильственные посягательства на собственность, разграничение, дифференциация, опасный способ, вред здоровью.

ON SOME ISSUES OF DISTINGUISHING BETWEEN VIOLENT ROBBERY AND ROBBERY

Annotation. The article analyzes the problem of differentiation of such structures of violent encroachments on property, similar in legislative structure, as violent robbery and robbery. The author finds the justification for the need to study the presented problem in the contradictory positions of the courts in the qualification of the actions of the perpetrators of these criminal encroachments. The courts present the same arguments contained in the recommendations of the ruling of the Supreme Court of the Republic of Kazakhstan dated July 11, 2003 "On judicial practice in cases of embezzlement". Contradictions in the assessment by the courts of violent actions when seizing someone else's property are seen in the imperfection of the legislative technique of the studied violent encroachments on property, as well as in the fact that when describing them, violence can be divided according to the degree of its danger. The author in the article cites ambiguity in the courts' understanding of these recommendations of the supreme judicial body and draws conclusions on the presented judicial practice, offers recommendations aimed at a uniform understanding and application of the law.

Keywords: violent robbery, robbery, non-dangerous violence, dangerous violence, violent encroachments on property, differentiation, differentiation, dangerous method, harm to health.